

Fen, Matematik, Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi Journal of Science, Mathematics, Entrepreneurship and Technology Education

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/fmgtd>
© ISSN: 2667-5323

Yükseköğretimde Dijitalleşme ve E-Öğrenme: Kalite Güvencesi Süreçlerinin Dönüşümü

Ayşe Ahsen Talu¹, Erdoğan Tezci²

¹ Arş. Gör. Dr., Balıkesir Üniversitesi, ahsentalu@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7515-5301

² Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi, erdogan-tezci@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2055-0192

ÖZET

Yükseköğretim kurumlarının niteliği ülkelerin gelişmişlik düzeylerini etkileyen önemli unsurlardan biridir. Söz konusu kurumların niteliğine ilişkin yapılacak değerlendirmeler kalite güvencesi çalışmaları kapsamında değerlendirilebilir. Kalite güvence çalışmaları ise ulusal ve uluslararası kurumlar aracılığıyla yürütölen uzun soluklu bir süreci açıklayacaktır. Bu çalışma kapsamında yükseköğretimde kalite güvencesi uygulamaları dijitalleşme ve e-öğrenme süreçleri bağlamında ele alınmıştır. Dijitalleşme, eğitimdeki geleneksel yöntemlerin yerini almakta ve öğretim süreçlerinin daha esnek, erişilebilir ve etkili olmasını sağlamaktadır. Ayrıca e-öğrenme, özellikle COVID-19 pandemisi sonrasında yaygınlaşarak, öğrenme deneyimini dönüştürmüş ve kalite yönetim süreçlerine yeni bir boyut kazandırmıştır. Bu süreçlerin başarılı bir şekilde yönetilmesi için yükseköğretim kurumlarının eğitimde kalite standartlarına uygun dijital araçlar kullanmaları önemlidir. Çalışma kapsamında dijitalleşme ve e-öğrenmenin yükseköğretimde kalite güvence süreçlerini nasıl etkilediği ve şekillendirdiği tartışılmıştır. Ayrıca, dijital araçların ve e-öğrenme uygulamalarının öğretim ve değerlendirme süreçlerindeki yeri analiz edilmiştir. Dijitalleşme ve e-öğrenme süreçlerinin yükseköğretimde kalite güvencesi sağlama konusunda kritik bir rol oynadığı ve bu süreçlerin daha verimli hale getirilmesi için yükseköğretim kurumlarının stratejik bir yaklaşım benimsemeleri gerektiği söylenebilir. Yükseköğretimde kalite güvencesi süreçlerinin dijitalleşme ve e-öğrenme araçlarıyla güçlendirilmesi, öğretim yöntemlerinin çeşitlenmesi ve öğrenci katılımının artırılması, kurumların sürekli olarak teknolojik altyapılarını güncelleyerek öğretim üyelerinin dijital yeterliliklerini geliştirmeye yönelik düzenlemeler yapması önerilmektedir.

MAKALE TÜRÜ
Derleme

MAKALE BİLGİLERİ

Gönderilme Tarihi:
12.03.2025

Kabul Edilme Tarihi:
29.05.2025

ANAHTAR KELİMELER:

Yükseköğretim, kalite
güvencesi, dijitalleşme,
e-öğrenme

Digitalization and E-Learning in Higher Education: The Transformation of Quality Assurance Processes

ABSTRACT

The quality of higher education institutions is a crucial factor influencing the developmental progress of nations. Evaluations of these institutions' quality can be conducted within the framework of quality assurance practices. Quality assurance represents a long-term process, carried out through both national and international organizations. This study explores the role of quality assurance in higher education, particularly in the context of digitalization and e-learning processes. Digitalization has increasingly replaced traditional educational methods, rendering teaching processes more flexible, accessible, and effective. Additionally, e-learning has gained significant traction, particularly in the aftermath of the COVID-19 pandemic, reshaping the learning experience and introducing new dimensions to quality management. To

ARTICLE TYPE
Review

ARTICLE INFORMATION

Received:
12.03.2025

Accepted:
29.05.2025

KEYWORDS:

Higher education,
quality assurance,

effectively manage these processes, it is crucial for higher education institutions to integrate digital tools in alignment with established quality standards. This study examines the impact of digitalization and e-learning on quality assurance processes in higher education, with a focus on their role in teaching and assessment. It can be asserted that digitalization and e-learning play a pivotal role in ensuring quality in higher education, necessitating higher education institutions to adopt strategic approaches to enhance these processes. The study recommends strengthening quality assurance frameworks through the incorporation of digitalization and e-learning tools, diversifying teaching methodologies, increasing student engagement, continually updating technological infrastructure, and implementing initiatives to enhance the digital competencies of faculty members.

digitalization, e-learning

Summary

Introduction

As the importance of digitalization and e-learning in education continues to grow, it is crucial to explore how these processes can be effectively managed and integrated into universities' quality assurance systems. This issue holds significant relevance in terms of education policies and practices. Particularly in the post-COVID-19 era, the mandatory shift to digitalization in education and the effective management of these processes are seen as essential for ensuring equity, accessibility, and efficiency in education. In this context, the aim of this study is to address the concept of quality assurance in higher education from the perspective of "digitalization and e-learning," an area with relatively limited research. By examining quality assurance processes in higher education through the lens of digitalization and e-learning, the study aims to contribute to the ongoing discourse on quality in higher education.

Method

This study is a traditional review based on an examination of the literature on quality assurance in higher education. Literature reviews facilitate researchers in examining a large number of academic studies within a scientific field or on a specific topic (Baumeister & Leary, 1997). The literature search was conducted using various databases such as Web of Science and Google Scholar. The literature review focuses on the concept of quality, quality assurance in higher education, and quality assurance from the perspectives of digitalization and e-learning.

Literature Review

This chapter explains quality and quality assurance in higher education, and discusses how quality assurance is changing with digitalization and e-learning.

The concept of quality

Ensuring quality in higher education requires a broad perspective. Quality is a complex and abstract concept (Hamutoğlu et al., 2020; Harvey & Green, 1993), making it difficult to define (Hamalainen, 2003). It is a process of comparison through "audit, evaluation, standards, and indicators" (Halliday, 1994). Some researchers define quality in terms of efficiency, effectiveness, equity, and excellence (Knight, 2008). The concept of quality in education, like quality itself, is also a subject of debate (Perrin & Wang, 2021). In education, quality not only means meeting certain institutional standards but also ensuring that students reach those quality standards (Adams, 1993).

Quality assurance in higher education

Since the 1980s, the topic of quality assurance in higher education has significantly developed, becoming effective at all levels and an integral part of academia (Williams & Harvey, 2015). The goal of quality assurance is to build a certain capacity within institutions (Lakshmi & Rama, 2007). To achieve this, universities compare their performance with national or international benchmarks to control quality assurance (Latchem, 2014). Quality assurance processes in higher education have become widespread in Europe, the UK, and Australia, while also gaining increasing importance in Canada and the US (Nicholson, 2011). As El-Khawas (2013) points out, many international organizations frequently address quality assurance in their reports (e.g., OECD, 2023; UNESCO, 2019). Quality assurance can also be defined as the transparent evaluation of academic activities (such as teaching and curricula) and physical conditions (such as buildings and facilities).

Digitalization and quality assurance in higher education

Industry developments have made transformation in higher education inevitable and have formed the basis of the Industry 4.0 concept (Lodi et al., 2022). The transformation brought by digitalization in education has led to the emergence of the concept of Education 4.0 (Öztemel, 2018). As the demand for qualified education, including the discovery of new and advanced technologies, continues to grow (Calzada, 2023), these technologies have also had a significant impact on quality assurance efforts. Consequently, information technologies enable the integration of quality management processes with technology (Vasiliev et al., 2017).

The necessity of digital transformation is clearly linked to the 21st-century skills and competencies framework (Kır, 2020), making the use of technology in quality processes essential. Digitalization has led to changes in teaching methods and the roles of educators (Ataş & Gündüz, 2019), as well as influencing students' learning characteristics. The impact of digitalization on teaching and learning processes offers insights into quality assurance methods (Pohlenz et al., 2023). Related to these changes, the competitiveness of academic staff (Stoyanova & Stoyanov, 2024) and the development of national and international quality frameworks have become prominent issues (Shuiyun, 2016). Ultimately, the use of technological tools in education and the competencies required for individuals to utilize them are integral to quality assurance (Kronblad & Pregmark, 2021).

Quality assurance in the e-learning process

The COVID-19 pandemic accelerated digitalization in higher education institutions (Cirlan & Loukkola, 2021) and brought the concept of quality in online education to the forefront (Tonbuloglu & Aydın, 2015). The transformation caused by digitalization in education led to the emergence of the Education 4.0 concept (Öztemel, 2018). According to Moore and Kearsley (2012), distance education (e-learning) involves planning the entire system for remote learning, rather than being a design based on historical or theoretical perspectives. Ensuring quality in online learning environments (Ally, 2004) and the relationship between quality and student success in online processes (Garrison et al., 2001) are examples of research in this area.

In the US, Europe, and Asia, quality assurance institutions have taken steps to ensure quality, while also addressing quality assurance in the e-learning process. Studies conducted by the European Universities Association in 2014 and 2021 provide valuable insights into e-learning within the context of quality assurance in higher education. The first study by Gaebel et al. (2014) included 249 higher education institutions, while the second study in 2021 involved 368 institutions. In their 2014 study, e-learning processes were utilized in 29% of internal quality assurance activities, whereas in the 2021 study, this figure rose to 51%. Compared to 2014, the 2020 data show an increase in the number of institutions using e-learning.

Conclusion and Discussion

This study examines the concepts of quality and quality assurance, focusing on quality assurance in higher education in the context of digitalization and e-learning. The desire of countries to train qualified individuals has made it essential to explore steps for improving the quality of education systems. Higher education institutions must continuously improve their quality assurance systems to enhance the effectiveness of teaching and learning processes, ensure student satisfaction, and increase the employability of graduates in the labor market.

Quality assurance processes cannot be defined merely as a technical task within an institution; rather, they require the development of an institutional culture. In this regard, it is essential for individuals within the institution to develop a quality awareness and act with a mindset of continuous improvement and collaboration. In higher education, quality assurance processes, like in other fields, have been reshaped by digitalization. The integration of digital technologies and tools into the education system has added a new dimension to quality assurance processes (Bilgin & Yılmaz, 2023). The presence of digital technologies in data collection and analysis for institutions indicates a positive development for the quality assurance process, which involves numerous tasks and activities.

In addition to being used for evaluating quality, technology is also utilized in the teaching and learning process through e-learning. Digitalization makes quality assurance processes in higher education more dynamic, data-driven, and sustainable, supporting the continuous development and improvement of education systems (Hamutoğlu et al., 2024).

Giriş

Orta Çağ'dan günümüze, üniversitelerin işlevlerinde belirgin bir dönüşüm gerçekleşmiştir. Bir kurum olarak üniversite, yalnızca mevcut bilgiyi aktarmakta işlevi dışında zamanla bilgi üreten ve bu bilgiyi pratiğe dönüştüren bir merkez haline gelmiştir. Birleşmiş Milletler'in (BM) 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nde 4.hedefin "Kaliteli eğitim" olarak açıklanmış olması (United Nations, 2015) da bu dönüşümle ilişkilendirilebilir. Ball (1985) "Kalite de neyin nesi?" sorusuyla kaliteye ilişkin çalışmalara ilk adımı atmıştır (Ball, 1985'den akt. Gill vd., 2022). Kaliteli eğitim, hedefine ulaşmak için kalitenin belli kriterlere göre değerlendirilmesi ve denetlenmesi gerekmektedir. Kalitenin varlığı, öğrenme ortamı, yönetim süreçleri, öğretmen ve öğrenci niteliğinden elde edilen verilerin kalite ölçütleriyle karşılaştırılmasıyla anlaşılabilir. Yükseköğretim kurumlarının doğası bu kurumlardaki kalitenin belirlenmesini herhangi bir eğitim kurumuna göre daha karmaşık bir hale getirmektedir.

Dünyada yükseköğretim kurumlarının sayısı artarken bu kurumlarda farklı şekillerde eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü de ifade edilebilir. Bu açıdan bir ülkenin yükseköğretim kurumlarının sayısından çok, bu kurumların niteliğı daha önemli bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Ülkeler arası rekabetin sağlanması ve eğitimde niteliğın artırılması yükseköğretimde yeni bir yapılanmayı gerektirmektedir (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2007). Küreselleşme ekonomik, siyasi, kültürel ve bilimsel alanlardaki değışim ile karakterize edilirken (Rezaei vd., 2018; Van Damme, 2000) eğitimde kalite kavramı da bu değışimlerle ilişkilendirilmektedir. Ayrıca gelenekselleşen kampüs odaklı eğitim anlayışı farklı eğitim modelleri ve yöntemleriyle biçim değışirmiştir (Stella ve Gnanam, 2004). Söz konusu durum eğitimde kalitenin değerlendirilmesinde yükseköğretim kurumlarının fiziksel yapısı dışında öğrenme sürecindeki değışkenlerin etkisinin varlığını da akla getirmektedir. Bu nedenlerle kalitenin değerlendirilmesi ile çok boyutlu bir sürece işaret edildiğı söylenebilir.

Eğitim ile öğrencilerin çoğunlukla bilişsel gelişimini destekleyecek faaliyetlere odaklanması ve bu açıdan süreç sonucunda soyut bir ürüne (zihinsel aktiviteler vb.) işaret ediliyor olması ve eğitim sürecinin bir parçası olan öğrencilerin deneyimlerindeki farklılıklar kalitenin ölçülmesini bir sanayi işletmesine göre daha zor hale getirmektedir (Topçu vd., 2018). Bir başka ifadeyle bu süreçte öğrenme sürecinin, öğrenci niteliğının ve belki de öğretmen niteliğının değerlendirilmesi zorluklar barındırabilir. Okul eğitiminin kalitesi girdi (öğrenci), süreç (öğrenme-öğretme süreci ve sonuca (değerlendirme) yönelik performans doğrultusunda belirlenmektedir. Belli bir zaman diliminde farklı göstergeler

doğrultusunda kalitenin ölçülmesine yönelik çok sayıda yöntem olduğu da belirtilmiştir (Cheong Cheng ve Ming Tam, 1997). Bütüncül bir bakış açısıyla eğitimde kalite konusu eğitimin niteliğine ilişkin çok yönlü bir değerlendirme olarak tanımlanabilir.

Bir başka açıdan yükseköğretimde kalite, süreçteki birçok kişi ve ögenin denetlenmesini ve değerlendirilmesini gerektirmektedir. Yükseköğretimde kalitenin sağlanması için rekabetin varlığı, akademik sistem, bu sistemde yer alan bireyler ve üniversitenin alt yapısı önemli unsurlardandır (Uludağ vd., 2021). Her bir unsur kalitenin tespit edilebilmesinde önemli bir boyutu oluşturacaktır. Bu açıdan kalite güvence kurumları ile yükseköğretimde kalite belirli zaman aralıklarında akreditasyon çalışmaları ile sağlanırken, kalitenin kontrolü ve değerlendirilmesi için sıradan uygulamalardandır (Martin, 2018).

Kalitenin sağlanmasına yönelik uygulamalar incelendiğinde birçok üniversite de gelenekselleşen bir şekilde “eğitimde kalite” için öncelikle akreditasyon çalışmalarına odaklanmaktadır (Yılmaz vd., 2023). Bu anlamda üniversitenin ya da bazı programlarının akreditasyonun sağlanmış olması kaliteye ilişkin önemli bir gösterge olarak değerlendirilebilir. Kalite çalışmalarının temelinde akreditasyon çalışmaları yer alırken kalite konusu, Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) de bölgesel akreditasyon kurumları için kaygıya neden olan konulardan biri olmuştur (Ryan, 2016). Bu durum ABD gibi gelişmiş ve kalite alanında önemli çalışmalar gerçekleştiren bir ülke için bile endişelere yol açarak konunun kapsamına ve karmaşıklığına ilişkin fikir vermektedir.

Yükseköğretim kurumlarında kalitenin değerlendirilmesi çift taraflı bir uygulamayı içermektedir. Bu uygulamaların, iç ve dış değerlendirme olarak ele alındığı gözlenmektedir (Parrales, 2022). Yükseköğretimde iç değerlendirme noktasında iç paydaş grubunda yer alan bireylerin (akademisyen ve idari personel) önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir (Topçu ve Özdem, 2022). Dış değerlendirme sürecinde ise dış paydaş grupları (örn. akreditasyon kurumları, YÖK ve bu kurulla ilgili kuruluşlar) (YÖKAK, 2019) ise kalite çalışmalarının objektif bir şekilde yürütülmesi ve kontrolünde rol almaktadırlar. Tam akreditasyon sürecini tamamlayan kurumların paydaş katılımına büyük önem verdikleri görülmüştür (Taşçı ve Lapçın, 2023). İç ve dış değerlendirmelerden elde edilen sonuçlar kalitenin belirlenmesi açısından önemli göstergeler olarak ele alınmaktadır.

Yükseköğretimde kalitenin oluşturulması ve uluslararası anlamda kalitenin tasdik edilebilmesi için Bologna sürecinin önemli bir adım olduğu söylenebilir (Süngü ve Bayrakçı, 2010). Bu açıdan 29 üye ülkenin katılımıyla gerçekleştirilen Bologna deklarasyonu, konudaki çalışmalar içinde önemli bir yer teşkil etmektedir (Bologna, 1999). Bologna süreci yükseköğretimde kalite güvencesinin yalnızca ulusal bir çalışma alanı olmaktan çıkarak uluslararası bir konu olmasını anlaşılır kılmaktadır.

Yükseköğretimde kalite konusuyla ilgili yürütülen çeşitli araştırmalar (Aziz, 2020; Cardoso vd., 2016; Taşçı ve Lapçın, 2023) kalitenin farklı boyutlarıyla incelenmesine odaklanmıştır. Alenezi (2023) güncel bir bakış açısıyla kalite bağlamında yükseköğretim kurumlarında dijital dönüşüme odaklanmıştır. Ayrıca literatürdeki çalışmalarda yükseköğretimde kalite güvencesinin, sürdürülebilirlik (Stukalo ve Lytvyn, 2021; Timbi-Sisalima vd., 2022; Javed ve Alenezi, 2023), beşerî kalkınmadaki rolü (Telli, 2023) ve öğretim elemanlarının kalite güvencesi algısı (Bougherira ve Elasmara, 2022; Ortaç vd., 2021) açısından da incelendiği anlaşılmıştır. Bazı araştırmalarda ise öğrencilerin öğrenme süreçlerindeki başarılarını kalite güvencesi açısından ele alırken (Biggs ve Tang, 2021; Ginns vd., 2007; Gupta ve Kaushik, 2018; Lagrosen vd., 2004; Wang vd., 2018) öğrencilerin gözünden kalite konusu irdelenmiştir. Kalite güvencesini dış paydaşların katılımı açısından ele alan çalışmalara da rastlamak mümkündür (Morrow ve Smith, 2022; Peters, 2024). Alan yazındaki bu çalışmalar, kalitenin farklı boyutlarını yansıtmaları açısından konunun önemini ve tek boyutlu olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte kalitenin sadece belli bir boyutunu diğerlerinden ayırarak ele almanın da gerçekte kaliteyi ne düzeyde yansıttığı da tartışmalıdır.

Eğitimin ve özellikle de yükseköğretimin acil durumlara karşı daha dirençli hale getirilmesinin tartışılmaya başlandığı COVID-19 pandemisi ile tüm dünya ülkelerinin eğitim sistemlerinde zorunlu dönüşümler ve değişimler meydana gelmiştir. Pandemiyle birlikte acil uzaktan eğitime geçilmiş olması kalite güvencesinin e-öğrenme perspektifinden değerlendirilmesi gerektiğine dair bir farkındalık oluşturmuştur (Elumalai vd., 2021; Saxena vd., 2021). Yükseköğretimde kalite güvencesi konusunda

alışmalar yapılmış olsa da kalite güvencesini dijitalleşme ve e-öğrenme perspektifinden irdeleyen çalışmaların (Connolly vd., 2005; Hamutoğlu vd., 2024; Timbi-Sisalima vd., 2022) sınırlı olduğu söylenebilir. Dijitalleşmenin ve e-öğrenmenin eğitimdeki önemi giderek artarken, bu süreçlerin nasıl daha etkili yönetilebileceği ve üniversitelerin kalite güvencesi sistemlerine nasıl entegre edilebileceği, eğitim politikaları ve uygulamaları açısından büyük bir öneme sahiptir. Özellikle COVID-19 sonrası dönemde eğitimde dijitalleşmenin zorunlu hale gelmiş olması ve bu süreçlerin doğru şekilde yönetilmesi, eğitimde eşitlik, erişilebilirlik ve etkinlik açısından önemli görülmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, literatürde daha az sayıda çalışmanın olduğu yükseköğretimde kalite güvencesi kavramını “dijitalleşme ve e-öğrenme” açısından ele almaktır. Çalışma kapsamında yükseköğretimde kalite güvencesi süreçlerini dijitalleşme ve e-öğrenme perspektifinden inceleyerek, yükseköğretimde kalite konusuna katkı sunulması beklenmektedir.

Yöntem

Bu araştırma, yükseköğretimde kalite güvencesine ilişkin literatürün incelenmesine dayanan geleneksel derleme çalışmasıdır. Literatürün taranmasına yönelik derlemeler, araştırmacıların bir bilim alanında veya belli bir konu hakkında yer alan çok sayıda akademik çalışmanın incelenmesine yönelik kolaylık sağlamaktadır (Baumeister ve Leary, 1997). Literatür taraması, Web of Science, Google Scholar gibi çeşitli veri tabanlarında gerçekleştirilmiştir. Literatür taramasının odağında kalite kavramı, yükseköğretimde kalite güvencesi, dijitalleşme ve e-öğrenme perspektiflerinden yükseköğretimde kalite güvencesi yer almıştır. Özellikle COVID-19 pandemisi ve eğitim süreçlerinde dijital teknolojilerin artan kullanımı kalite güvencesi konusunun e-öğrenme ve dijitalleşme perspektiflerinden yeniden ele alınmasının gerektirdiği düşündürmektedir. Bu kapsamda ilgili literatür gözden geçirilerek yükseköğretimde kalite güvencesi konusunun anlaşılmasına katkı sunulması amaçlanmıştır.

Literatür Taraması

Bu başlık altında kalite ve yükseköğretimde kalite güvencesi kavramları ayrıca yükseköğretimde dijitalleşme ve e-öğrenme perspektiflerinden kalite güvencesi konuları ele alınmıştır.

Kalite (Quality) Kavramı

Yükseköğretimde kalitenin sağlanması, ğretim faaliyetleri, yönetişim, ğretim elemanı yeterliliği, ğrenci memnuniyeti ve dijitalleşme gibi çok boyutlu unsurların ele alınmasını gerektirmektedir. Kalite, karmaşık ve soyut bir kavramdır (Hamutoğlu vd., 2020; Harvey ve Green, 1993) ve bu yüzden tanımlamak da güçtür (Hamalainen, 2003). Bir olgunun belli ölçütler doğrultusunda değerlendirilmesine dair aşamaların tamamı kalite kavramıyla açıklanabilir (Yöntem ve Mazman, 2023). Kalite “denetim, değerlendirme, standartlar, göstergeler”den yararlanılarak benzerlerle karşılaştırma sürecidir (Halliday, 1994). Kaliteyi verimlilik, etkinlik, eşitlik ve mkemmelik olarak tanımlayan araştırmacılar da bulunmaktadır (rn. Knight, 2008).

Teknik kullanımda kalite “1) bir ürün veya hizmetin belirtilen veya ima edilen ihtiyaçları karşılama kabiliyetine dayanan özellikleri; 2) eksiklik içermeyen bir ürün veya hizmet” olarak tanımlanmıştır (Quality Glossary [Kalite Terimleri Sözlüğü], 2025). Kalitenin tanımlanması ve belirlenmesinde standartlardan yola çıkılmaktadır. “Standart”ın birden çok anlamı mevcuttur.

- Zamana ilişkin karşılaştırma,
- Kurumlar arası karşılaştırma,
- Öğrencilerden beklenenlerin tanımlanması,
- ıktılara ilişkin standartların belirlenmesi (ğrenci seviyesi)
- Standardın uygun olup olmadığı (Doherty, 1997).

Kalitenin belirlenmesi açısından belli standartlardan hareketle karara varıldığı da bilinmektedir. Söz konusu standartlar, kalite konusuna ilişkin belirsizliklerin netlik kazanması

açısından önemlidir. Aynı zamanda standartlar doğrultusunda alınan kararların objektif bir değerlendirme için gereklilik olduğu söylenebilir.

Eğitimde kalite kavramı da kalite kavramı gibi üzerinde uzlaşamayan konulardandır (Perrin ve Wang, 2021). Eğitimde kalite, bir kurumun belli standartları karşılamasına ek olarak öğrencilerin kalite standartlarına ulaşması anlamına da gelmektedir (Adams, 1993). Kaliteli eğitimin, öğrenci, çevre, içerik, öğrenme süreci ve öğrenme çıktıları gibi değişkenlerin etkisiyle şekillendiği bilinmektedir (UNICEF, 2000). Eğitimde kalite için, öğretmen kalitesiyle birlikte eğitim-öğretim sürecinin kalitesinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Eğitimde kalite sürecinin tüm paydaşlarının (öğretmen, veli, yönetici vb.) süreçte aktif rol alması beklenmektedir. Özellikle de okul çevresinin kalitesinin genel eğitim kalitesini de etkilediği göz önünde bulundurulmalıdır (Büyüksahin ve Şahin, 2017). Sonuç olarak kalite, bir kurum, bir ürün veya hizmetin belirlenmiş standartlara ne kadar sahip olduğu ile ilgili ve ilişkilidir. Bu ölçütler doğrultusunda kalitenin varlığı/yokluğu ya da durumuna ilişkin değerlendirmede bulunulabilir. Ayrıca eğitimde kalitenin ölçülmesi ve karşılaştırılması için birçok ülke, kamu kurumları, özel ve gönüllü kuruluşlar ile birlikte kalite standartları belirlemektedir. Bu sayede etkili ve karşılaştırılabilir bir eğitim sistemi oluşturmaya imkân sağlanır ve eğitimde sürekli iyileşme hedeflenir (Göksoy, 2014).

Yükseköğretimde Kalite Güvencesi (Quality Assurance)

1980'lerden bu yana yükseköğretimde kalite güvencesi konusu dikkat çekici bir şekilde gelişmiş, her kademede etkili olmuş ve akademinin ayrılmaz parçası haline gelmiştir (Williams ve Harvey, 2015). Kalite güvencesi, iş dünyasından yükseköğretime aktarılan bir kavramdır. Uluslararası literatür incelendiğinde ise 1993'ten bu yana ise yükseköğretim kurumlarında kalite güvencesine ilişkin çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmiş (Gupta ve Kaushik, 2018; Khuram vd., 2023) ve gerçekleştirilmeye de devam edilmektedir.

Kalite güvencesi ile amaçlanan kurum içinde belli bir kapasitenin oluşturmasıdır (Lakshmi ve Rama, 2007). Bu amaçla bağlantılı olarak üniversiteler kalite güvencesini kontrol altına alabilmek için ulusal veya uluslararası kurumların performans göstergeleriyle karşılaştırma yapmaktadırlar (Latchem, 2014). Tam'a (1999) göre eğitim kurumlarında kalitenin değerlendirilmesi için kamudan yüksek bir talep olduğu da bilinmektedir. Çünkü hükümetler tarafından da kalite güvencesinin önemliliği anlaşılmıştır (Van Vught ve Westerjeiden, 1994). Açıkçası kalite güvencesiyle sadece bir kurumun nitelikli olup olmamasının belirlenmesinden daha ziyade uluslararası anlamda diğer ülkelerle olan yarışta ülkenin konumunun nerede yer aldığı belirlenmesi isteği ön plana çıkmaktadır.

Yükseköğretimde kalite güvence süreçleriyle ilgili faaliyetler Avrupa, Birleşik Krallık ve Avustralya da yaygınlaşırken Kanada ve ABD'de de giderek daha da önemli bir konu haline gelmiştir (Nicholson, 2011). El-Khawas'ın (2013) da belirttiği gibi birçok uluslararası kuruluş da ortaya koymuş oldukları raporlarda kalite güvencesi konusuna sıklıkla değinmişlerdir (örn. OECD, 2023; UNESCO, 2019).

Yükseköğretim kurumları, geleceğe yön vererek topluma katkı sunmaktadırlar. Eğitim kurumlarının sayısının artması ve çevrimiçi öğrenmenin yaygınlaşması kalite güvence konusunu daha da ön plana çıkarmaktadır. Geçmişte yükseköğretimde kalite güvencesi konusu günümüzdeki ile kıyaslandığında değişim göstermiştir (Ewell, 2010). Çünkü eğitim kavramına yüklenen anlam da geçmiştekiyle farklılık göstermektedir. Harvey ve Green (1993) de kalitede dönüşümü öğrenciye sunulan bir hizmetten ziyade onun dönüşümü için bir araç olarak görmektedirler. Bu açıdan kalite kavramına yüklenen anlamda da değişimler olduğu söylenebilir. Kalite güvencesi konusu eğitimde niteliği artırmak için stabil bir yapı oluşturmaktadır (Kayyali, 2023). Özçiçek ve Karaca (2019) da üniversitelerin sayısının artmasının yanında öğrenci sayısının çoğalması, öğrenci değişim programlarının yaygınlaşması ile kalite güvencesi konusuna odaklanılması gerektiğini belirtmektedirler. Kalite güvencesi akademik işler (öğretim süreci, eğitim programı gibi) ve fiziksel koşulların (okul binası ve araç-gereç vb.) kalitesinin şeffaf bir şekilde değerlendirilmesi olarak da

tanımlanabilir. şeffaflık objektif bir değerlendirmeye imkân sunacaktır (European Commission, 2018). Bu bağlamda kalite güvencesi, eğitimde kalitenin değerlendirilmesine ilişkin süreçleri, sürecin paydaşları açısından daha güvenilir hale getirmektedir.

Kalite güvence faaliyetlerinin iki temel amacı bulunmaktadır: Hesap verilebilirlik ve geliştirme (iyileştirme)'dir (European Commission, 2024). Schindler vd., (2015) ise yükseköğretimde kalite güvencesini iki kavram ekseninde ele almıştır: “süreçlere, uygulamalara ve politikalara” ile “hesap verilebilirlik ve sürekli gelişmeye odaklanma”dır. Kalite güvence süreçleri iç ve dış paydaşların birlikte yürüttükleri bir zaman dilimini kapsar. Kalite güvence süreçlerinde iç (kurum lideri ve öğrenciler) ve dış paydaşların (işletmeler, meslek örgütleri, hükümet vb.) bakış açılarının değerlendirilmesi gerekmektedir (Ubachs ve Henderikx, 2022). İç kalite güvencesi ile kurumların eğitim kaliteleri izlenip ve iyileştirilirken; dış kalite güvencesi ile kurumlar üstü politikalarla yükseköğretim kurumları ve programlarının kaliteleri güvence altına alınmaktadır (Dill, 2007). Kalitenin değerlendirilmesine dair önemli bir yaklaşım da kurumun ve bünyesindeki eğitim programlarının resmi bir dış akreditasyon sürecine tabi tutulmasıdır (Lim, 2001). Eğitim programlarının kalitesinin belirlenmesine yönelik süreç dış paydaşların yer aldığı dış kalite güvencesiyle ilişkilidir. Kalite anlayışının oluşmasında ise kurum içi ve kurum dışı paydaşların ortak bir anlayışa sahip olması önemli birer etkindir (Seçmenoğlu ve Erkasap, 2023). Kalitenin varlığı/yokluğuna dair objektif kanıtlar paydaşlarca uzlaşı yoluyla kabul edilebilecektir.

Yükseköğretimde kalite güvencesinin önemli bir boyutunu akreditasyonla ilgili süreçler, kurumdaki program uygulamalarının belli kriterlere sahip olma durumu ve kriterlere ne kadar uygun olduğuna dair değerlendirmeleri içermektedir (Özen, 2022). Bu anlamda yükseköğretimde kalite güvencesi, akademik standartların devamlılığı ve gelişimi için önem göstermektedir (Manarbek ve Kondybayeva, 2024). Yükseköğretim kurumlarında kalitenin güvence altına alınabilmesi ve kurumlar arası standardizasyonun sağlanması için çeşitli kurumlar tarafından faaliyetler yürütölmektedir. Bu faaliyetler dış paydaşlar tarafından yürütölen dış kalite güvencesine yönelik çalışmalardır. Örneğin Avrupa Yükseköğretim Alanı (European Higher Education Area[EHEA]) ile Avrupa'daki yükseköğretim kurumları arasında uyumun sağlanması amaçlanmıştır (Çalışkan, 2019). Ayrıca Yükseköğretimde Avrupa Kalite Güvence Birliği (European Association for Quality Assurance in Higher Education [ENQA]), Avrupa'da yükseköğretim kurumlarında kalitenin sağlanması ve bu amaçla ilgili standartların belirlenmesi amacıyla kurulmuştur. Bu kurum Avrupa Birliği üyesi ölkelerin yükseköğretim sistemlerinde bir uzlaşı sağlanarak belli bir seviyede kalitenin sağlanması açısından önemli bir konumdadır. Ölkeler, bağlı oldukları uluslararası kalite kurumları dışında ulusal kalitenin belirlenmesi ve değerlendirilmesi için ulusal kalite standartlarını belirlemekte ve ulusal kalite kurumları ile kalitenin güvence altına alınmasına hizmet etmektedirler (Çalışkan, 2019). Söz konusu ulusal kalite kurumları yükseköğretim kurumlarının dış değerlendirmesi, akreditasyon süreçlerinin yönetilmesi ve kurumlarda kalite kültürünün oluşturulmasında rol almaktadırlar (Yükseköğretim Kalite Kurulu [YÖKAK], 2015).

Farklı kıtalarda kalite güvence süreçleri farklı şekillerde algılanmakta ve uygulanmaktadır. Örneğin Avrupa'da kalitenin belirlenmesinde iç ve dış kalite güvencesinden bahsedilmektedir. Avrupa'da kalitenin belirlenmesine ilişkin süreç ilk olarak kurumsal değerlendirme, sonrasında kalite değerlendirme ve toplam kalite yönetimiyle ilgili yaklaşımlar ve nihayetinde akreditasyon uygulamaları şeklinde bir akışta ilerlemiştir (Tezsürücü ve Bursalıoğlu, 2013). Avrupa yükseköğrenim sistemlerinde kaliteyi ortaya koyma ve şeffaflığı artırma olanağı verir; böylelikle karşılıklı güvenin ve yeterlilikler, programlar ve diğer çıktıların daha iyi tanınmasına yardımcı olur. Kalite güvence süreçleri çok sayıda kurumunun yükseköğretim kurumlarının kalitesinin farklı açılardan değerlendirilmesiyle ilişkilidir.

21.yy'da Amerika'da ise yükseköğretim sistemi “gelişmiş bir endüstri”ye dönüşmüştür (Levine, 2001). Yükseköğretim sisteminin bu şekilde tanımlanması bu kurumların birer eğitim kurumundan daha ziyade kar odaklı bir işletme olarak algılanmasına yol açmıştır. Bu durumda yükseköğretim kurumlarından yüksek kar elde etmek ya da bu kurumlarda yetiştirilen bireylerin nihayetinde ekonomiye önemli ölçüde katkı sunmaları istenmektedir. Bu anlamda 21.yy'da

yükseköğretim kurumlarının toplumsal kalkınma, ekonomik gelişme ve küresel rekabetin sağlanması açısından önemli bir rol üstlendiği bilinmektedir (Krstić vd., 2020; Sain ve Berber, 2023; Şahin ve Alkan, 2016). Yükseköğretimdeki dönüşümün ve kurumun niteliğinin kurumların kalite güvence süreçleriyle ilişkisi olduğu söylenebilir.

2000’li yıllardan itibaren Asya ülkeleri, yerel yükseköğretim kurumlarını ve akademik programları akredite etme görevini üstlenen ulusal aktörler oluşturarak kalite güvence sistemlerini geliştirmişlerdir (Hou vd., 2015). Asya’da yükseköğretimde kalite süreçleri gelişmiş diğer ülkeler ile kıyaslandığında daha az bilinmekle birlikte hükümetlerin Asya yükseköğretiminde kalite güvence süreçlerine ilişkin düzenlemeler yaptığı da bilinmektedir (Coates ve Shah, 2017). Ülkelerin eğitim anlayışları, eğitim sistemleri ve gelişmişlik durumları yükseköğretimde kalite güvencesi açısından farklı uygulamaların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Özetle yükseköğretimde kalite güvencesi, yükseköğretim kurumlarının öğrenci niteliği, öğrenme-öğretme süreçlerinin nasıl ve ne denli etkili yürütüldüğü, öğretim elemanlarının yükseköğretim kurumlarının kalitesini etkileyecek şekilde ne tür katkılar sağladığına ilişkin genel bir değerlendirmeyi içermektedir. Söz konusu süreç iç paydaş ve dış paydaşlar olarak ifade edilen aktörler tarafından yürütülen kapsamlı işlemleri kapsamaktadır.

Yükseköğretimde Dijitalleşme ve Kalite Güvencesi

Dijitalleşen dünya birçok alanda teknolojiyi hayatın önemli bir bileşeni haline getirmiştir. Endüstrideki gelişme yükseköğretimde dönüşümü zorunlu kılmış ve endüstri 4.0 fikrinin ise temelini oluşturmuştur (Lodi vd., 2022). Dijitalleşmenin eğitimde gerçekleştirmiş olduğu dönüşüm ise eğitim 4.0 kavramının doğmasına neden olmuştur (Öztemel, 2018). Eğitim 4.0, dijital teknolojilerin ve dijital araçların eğitim sistemine entegrasyonu olarak tanımlanmaktadır (Mukul ve Büyüközkan, 2023). Anlaşılabilirliği üzere teknolojik gelişmelerle birlikte dijitalleşmenin etkisi eğitim kavramına farklı bir boyut kazandırmıştır.

“Yükseköğretimde kitleselleşme, dijitalleşme, uluslararasılaşma ve piyasallaşma gibi küresel eğilimler kalite güvencesi kavramının ön plana çıkmasına neden olmuştur” (Hou vd., 2020, 284). Bilgi edinmeyi, yeni ve en ileri teknolojilerin keşfini içeren nitelikli eğitim gereksinimi gittikçe artarken (Calzada, 2023) kalite güvencesine yönelik çalışmalarda da bu teknolojilerin önemli bir etkisi olduğundan bahsedilebilir. Sonuç olarak bilgi teknolojileri, kalite yönetim süreçlerinin teknoloji ile eş zamanlı olarak yürütülmesine imkân sağlamaktadır (Vasiliev vd., 2017).

Dijital dönüşümün gerekliliği 21. yy. becerileri ve yeterlilikleri çerçevesinde açıklanırken (Kır, 2020) kalite süreçlerinde teknoloji kullanımının zorunlu hale geldiği de açıktır. Dijitalleşme, öğretim yöntemlerinde ve öğretmenlerin rollerinde değişimlere neden olurken (Ataş ve Gündüz, 2019) öğrencilerin “öğrenme” özellikleriyle ilgili değişime de ön ayak olmuştur. Öğrenme sürecine ilişkin sorumluluk büyük ölçüde öğrenen olarak öğrenciye aktarılmıştır (Alkayış, 2021). Dijital teknoloji sahası büyük çaplı çevrimiçi öğrenim için uygun bir alan oluşturmaktadır. Ayrıca dünya çapında birçok kuruluş (BM, UNESCO ve Dünya Ekonomik Forumu) da eğitim teknolojileri konusuna odaklanmıştır (Petrusevich, 2020). Dijital teknolojilerin gelişimi ve dijital ekonominin varlığı devletin rekabet edilebilirliği, refah seviyesinin artması yani ekonomik ve sosyal modernizasyonu için önemli görülmektedir (Frolova vd., 2020).

Yükseköğretim kurumlarında kalite güvencesinin sağlanmasında öğretimin düzenlenmesi, bilginin üretiminin sağlanması ve eğitimde kalite için dijital teknolojilerden ne ölçüde ve nasıl yararlanıldığı önemli unsurlardandır (Hou vd., 2022). Yükseköğretim kurumunda kalitenin sağlanması bu kurumlarda her bir sürecin dijital dönüşüme odaklı bir şekilde düzenlenmesi önemli bir gereksinim olarak ifade edilebilir. Dijitalleşme, yönetim, öğrenme süreçleri, öğretim materyalleri, programlar ve öğretim elemanları da olmak üzere sürecin tüm bileşenlerinde değişimi zorunlu kılmaktadır (Gümüşoğlu, 2017; Van Pham vd., 2019).

Vazzana vd., (2000) ise yükseköğretimde kalitenin gelişimi için program, akademik olmayan işler ve akademik birimlerin yönetimi olmak üzere üç farklı alanda çalışmalar yürütülmesi gerektiği

belirtilmiştir. Öğrenme-öğretme sürecindeki öğrenme deneyimleri, ölçme değerlendirmede kullanılan yöntemler dijital dönüşümle çeşitlenmelidir. Öğrenme-öğretme süreçlerinde dijitalleşmenin etkisi kalite güvence yöntemlerine ilişkin fikir sağlamaktadır (Pohlenz vd., 2023). Bu değişimlerle bağlantılı olarak akademik personelin rekabet edilebilirliği (Stoyanova ve Stoyanov, 2024) ve ulusal ve uluslararası kalite çerçevelerinin oluşturulması gerektiği konuları da dikkat çekmektedir (Shuiyun, 2016).

Her ne kadar yükseköğretim kurumlarında dijitalleşmenin önemi gün geçtikçe artmış olsa da (Brink vd., 2020) üniversiteler doğaları gereği tutucu, yeniliklere kapalı ve değişimlere dirençli yapılardır. Bunlarla başa çıkabilmek adına birtakım zorunlu düzenlemelerin Harward Üniversitesi gibi köklü üniversiteler için bile gerekli bir uygulama olduğu söylenmektedir (Todorut, 2013). Kurum içi dijital dönüşüme karşı direncin kırılması için kurum çalışanlarının bilgilendirilmesi, kurumlar arası iş birliğine başvurulması, ilgili kişilere süreçle alakalı dönütlerin verilmesi önemlidir (Taşkıran, 2017). Özellikle akademisyenler açısından yükseköğretimde kalite güvence süreçleri ritüelleşmiş ve yerine getirilmesi gereken ekstra bir iş olarak kabul edilmektedir (Harvey ve Williams, 2010). Kalite güvence süreçlerinin etkili bir şekilde yürütülebilmesinde akademisyenlerin olumsuz tutumlarının değiştirilmesi gerektiği düşünölmektedir. Sürecin bir angarya olarak algılanmaması için kalite güvence sistemlerinin yarı otomatik biçimde çalıştığı ve bilgisayarlarla iş yükü paylaşımı yapıldığı bilinmelidir (Hoffmann, 2016). Nihayetinde eğitimde çeşitli teknolojik araçlardan yararlanma ve bu teknolojik araçlardan yararlanmak üzere bireylerin sahip olması gereken yeterlilikler konusu ise kalite güvencesinin bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır (Kronblad ve Pregmark, 2021).

E-Öğrenme Sürecinde Kalite Güvencesi

COVID-19 pandemisi yükseköğretim kurumlarında dijitalleşmeyi hızlandırırken (Cırlan ve Loukkola, 2021) çevrimiçi eğitimde kalite kavramını gündeme getirmiştir (Tonbuloğlu ve Aydın, 2015). Hem bilgi iletişim teknolojilerindeki gelişmeler hem de pandeminin etkisiyle e-öğrenme teknolojilerinin eğitimde yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanması e-öğrenmenin kalite güvencesi altına alınmasını zorunlu kılmıştır. Moore ve Kearsley'e (2012) göre uzaktan eğitim (e-öğrenme) tarihsel ve kuramsal bir anlayışla gerçekleştirilen bir tasarım olmaktan ziyade tüm sistemin uzaktan eğitime göre planlamasını sağlamaktadır. Ulusal ve uluslararası alanda e-öğrenmenin kalitesinin ölkelerin eğitim alanındaki gelişmişliği açısından önemli olduğu söylenebilir.

E-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi açısından ele alınması gereken bir başka boyut ise değerlendirmenin nasıl yapılacağı ya da yapılması gerektiğidir. Çevrimiçi değerlendirme süreçlerine ilişkin kalitenin artırılması gerektiği ve alternatif ölçme değerlendirme yaklaşımlarından yararlanılması gerektiği de ifade edilmektedir (JISC, 2020). Çevrimiçi öğrenme ortamlarında kalitenin güvence altına alınması (Ally, 2004) ve çevrimiçi süreçlerde kalite ve öğrenci başarısının ilişkisi de (Garrison vd., 2001) bu konuda yapılan çalışmalara örnek verilebilir.

Yükseköğretimde kalite güvencesinin sağlanması için yetkili kurum ve kuruluşlar aynı zamanda e-öğrenme süreçlerini de kalite standartları çerçevesinde incelemekte ve değerlendirmektedir. ABD, Avrupa ve Asya'da kalite güvencesi kurumları genel anlamda kalite güvencesini sağlamaya yönelik adımlar atmakla birlikte e-öğrenme sürecinde kalite güvencesi konusunu da değerlendirmektedirler.

Avrupa Üniversiteler Birliği (EUA) tarafından 2014 ve 2021 yıllarında gerçekleştirilen çalışmaların sonuçları ise yükseköğretimde kalite güvencesinde e-öğrenme konusu açısından önemli bilgiler sunmaktadır. Gaebel vd.'nin (2014) ilk çalışmasına 249; Gaebel vd.'nin (2021) ikinci çalışmasına ise 368 yükseköğretim kurumu dahil edilmiştir. Gaebel vd., (2014) yılındaki çalışmalarında iç kalite güvencesi faaliyetlerinde e-öğrenme süreçlerinden %29 oranında yararlanılırken aynı araştırmacıların 2021 yılındaki çalışmalarında ise bu oranın %51'e çıktığı anlaşılmıştır. 2014 yılı ile karşılaştırıldığında, 2020 rakamları kurumların e-öğrenme kullanımı açısından sayısında artış olduğu görölmüştür.

E-öğrenme ortamlarının kalitesinin güvence altına alınabilmesi, bir dizi değişkenin dikkatlice tasarlanması ve sürekli izlenmesi gerekliliğini doğurmaktadır. Tablo 1’de e-öğrenme sürecinde kalite güvencesine katkı sağlayan değişkenler ve ilgili literatürden örnekler yer verilmiştir.

Tablo 1

E-öğrenme Sürecinde Kalite Güvencesine Katkı Sağlayan Değişkenler ve İlgili Literatürden Örnekler

Değişkenler	Kaynak(lar)
Öğrenme hedeflerinin net bir şekilde belirlenmesi	Anderson (2008)
Kaliteli içerik ve materyalin sağlanması	AFT (2000); Bates (2015)
Öğrenme stillerine göre çeşitlilik sağlanması	Chickering ve Gamson (1987), Mayer (2005)
Teknolojik alt yapının güçlendirilmesi	Siemens (2005)
Öğrenci geri bildiriminin sağlanması ve değerlendirmenin yapılması	Chickering ve Gamson (1987)
Erişilebilirlik ve kullanıcı dostu tasarımlar	EADTU (2006), Rossade vd., (2022),
Özel gereksinimli öğrenciler için erişilebilir ve iyi uygulamaların oluşturulması	Seale (2014)
Akreditasyon ve sertifikasyon süreçlerinin yürütülmesi	Quality Matters (2023)

Tablo 1’den de anlaşılabileceği üzere eğitim kurumlarında e-öğrenme süreçlerinde kalite güvencesi konusunun çeşitli değişkenler açısından değerlendirildiği görülmektedir. Bu değişkenler e-öğrenme sürecinde kalitenin sağlanması için gerekli boyutlara gönderme yapmaktadır. Öğrenme sürecinin nitelikli hale getirilmesi için farklı stillerde öğrenen öğrencilere yönelik e-öğrenme sürecinin düzenlenmesi, öğrencilere sunulan içerik ve materyallerin temini, teknolojik olanakların sağlanması ve öğrenciler için yararlı değerlendirme süreçlerinin yürütülmesi gerekmektedir. E-öğrenme sürecinin zaman ve mekâna bağımlı olmaması dolayısıyla her öğrencinin erişebileceği ve kullanıcı dostu ortam ve tasarımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca özel gereksinimli öğrenciler için de e-öğrenme sürecinin kalite güvencesinin sağlanması için erişilebilir ve kullanıcı dostu uygulamalar daha da önemli bir gereksinim olarak ifade edilebilir. Genel bir bakış açısıyla e-öğrenme sürecinde kalite güvencesi için akreditasyon çalışmalarının yürütülmesi ve sertifikasyon kurumları tarafından sertifikalandırma işlemlerinin gerçekleştirilmesi eğitim kurumlarının ve bu kurumlarda uygulanan eğitim programlarının tanınırlığı açısından kritik bir rol oynamaktadır.

Yükseköğretim kurumlarında kalite güvencesi çalışmalarının ayrılmaz bir parçası olarak ifade edilebilecek e-öğrenme sürecinin kalitesi içerik, öğrenme sürecinin düzenlenmesi, araç-gereç ve materyallerin niteliği ve değerlendirme sürecinin nasıl yürütüldüğü ile ilgilidir. Her bir öğrencinin e-öğrenme olanaklarından maksimum fayda alabilmesi için kolay erişilebilir ve kullanımı kolay uygulamalara yer verilmesinin yararlı olacağı söylenebilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma kapsamında kalite ve kalite güvencesi kavramları incelenmiş ayrıca yükseköğretimde kalite güvencesi dijitalleşme ve e-öğrenme konuları açısından ele alınmıştır. Ülkelerin nitelikli bireyler yetiştirme arzusu eğitim sisteminin niteliğini geliştirmeye yönelik adımların neler olabileceği hakkında çalışmalar yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Ayrıca kaliteli yükseköğretim, ülkede yaşayan bireylerin gereken bilişsel, sosyal, iletişim ve yaşam becerilerini kazanmasında önemli bir bileşendir (Asiyai, 2022). Anlaşılabileceği gibi kalite güvencesine yönelik adımlar kurumların ve bireylerin gelişimine katkı sağlayacaktır. Eğitimde kalite için insan kapasitesinin önemini farkına varılması, akademisyenlerin profesyonelliğinin sağlanması ve öğrencilerin öğrenme becerilerinin artırılması gerektiği de belirtilebilir (Cheng, 2017).

Yükseköğretim kurumlarının, eğitim ve öğretim süreçlerinin etkinliğini arttırmak, öğrenci memnuniyetini sağlamak ve mezunlarının iş gücü piyasasında rekabet edebilirliğini arttırmak amacıyla kalite güvence sistemlerini sürekli olarak iyileştirmeleri gerektiği ifade edilebilir. Kalite güvence süreçlerinin ise iç ve dış denetim mekanizmalar aracılığıyla yürütüldüğü bilinmektedir. Kalite güvence süreçleri yalnızca kurum içinde yürütölen teknik bir iş olarak tanımlanamaz, aksine konuya ilişkin kurumsal kültürün oluşmasını da gerektiren bu açıdan kurumdaki bireylerin kalite bilinci geliştirmesi, sürekli iyileştirme ve iş birliği anlayışıyla hareket etmeleri önemlidir. Ayrıca süreçteki her bir bireyin (öğrenci, öğretim üyesi ve kurumdaki diğer çalışanlar) kalite güvence süreçlerinin doğru bir şekilde işletilmesi ve kurumun kalitesinde payı olduğu dile getirilebilir.

Yükseköğretimde kalite güvence süreçleri farklı alanlarda da olduğu gibi dijitalleşme ile biçim değiştirmiştir. Dijital teknolojilerin ve araçların eğitim sistemine entegrasyonu kalite güvence süreçlerine farklı bir boyut getirmiştir (Bilgin ve Yılmaz, 2023). Ayrıca söz konusu teknolojilerden kalite güvence süreçleri bağlamında yararlanılabiliyor olması yükseköğretim kurumlarının kalitesinin değerlendirilmesini daha sistematik ve kolay bir hale getirmiştir. Kurumlarla ilgili verilerin toplanması ve analizi noktasında dijital teknolojilerin varlığı çok sayıda iş ve işlemin yer aldığı kalite güvence süreci için olumlu bir duruma işaret etmektedir. Buna ek olarak kalitenin varlığına ilişkin bilgi ve belgelerin erişebilir olması paydaşlar açısından da yararlıdır. Özetle sürecin objektif ve şeffaf bir şekilde yürütölməsi noktasında teknolojik araç ve gereçlerden yararlanılması kalite güvencesinde teknolojiyi göz ardı edilemeyecek bileşenlerden biri haline getirmektedir (Filiz, 2022). Özellikle de COVID-19 pandemisi sonrası eğitimde teknoloji kullanımına ağırlık verilmesi yükseköğretimdeki dönüşüme açıklık getirmektedir.

Teknolojinin kalitenin değerlendirilmesinde kullanılmasına ek olarak öğrenme-öğretme sürecinde e-öğrenmeden yararlanılmaktadır. Teknolojinin öğretim sürecinde kullanılıyor olması sürecin etkin bir şekilde yürütölməsi ve öğrencinin süreçten aktif olarak yararlanmasına olanak sağlayacaktır. Dijital teknolojiler kalite güvence sürecinde daha somut veriler elde edilmesine imkân sağlayacaktır (Ünlü, 2019). Dijitalleşme, yükseköğretimde kalite güvencesi süreçlerini daha dinamik, veri odaklı ve sürdürülebilir hale getirerek, eğitim sistemlerinin sürekli gelişimini ve iyileştirilmesini desteklemektedir (Hamutoğlu vd., 2024). Bu bilgiler ışığında dijitalleşmenin yükseköğretimde kalite güvencesinin önemli bir bileşeni olduğu çıkarımında bulunulabilir.

Yükseköğretimde kalite güvence süreçlerine ilişkin farklı kıtalardaki (Asya, Avrupa ve Amerika) uygulamalar ise genel anlamda benzerlikler barındırmaktadır (Eurydice, 2023). Amerika kalite güvence çalışmaları Avrupa ve Asya ile kıyaslandığında daha ileridedir. Amerika'da devlet yönetim sistemi ile benzer bir şekilde bölgeler, eyaletler bazında yükseköğretim kurumlarında kalite güvence süreçlerini yürütmektedirler. Kalite güvence süreçlerinde sorumluluk çoğunlukla üniversitelerde ve bağımsız kurumlarındadır. Avrupa'daki birçok üniversitedeki uygulama Bologna çerçevesinde büyük ölçüde benzerlik göstermiştir. Asya'daki kalite güvence süreçleri ise Avrupa'daki ile kıyaslandığında daha az gelişmiş olarak tanımlanabilir. Asya'daki gelişmiş ölkelerden Japonya, Güney Kore ve Singapur ise yükseköğretimde kalite çalışmalarında Avrupa'yı daha yakından takip etmektedir.

Kalite güvencesi süreçleri, kurumların ulusal ve uluslararası standartlara uygunluğu, iç ve dış değerlendirme faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütölməsi ve geliştirilmesi açısından önemlidir (Yöntem ve Mazman, 2023). Bir başka önemli husus ise ölkelerin kalite güvence sistemlerinin varlığını koruyabilmesi için uygulamalarda olabildiğince standartlara uygun hareket edilmesi yoluna gidilmesi gerektiği yönündedir (Belenli vd., 2011). Ayrıca uluslararası literatürde eğitimde kalite, yükseköğretimde kalite, kalite güvencesi süreçleri gibi konular başta olmak üzere eğitimde kalitenin incelendiği çok sayıda çalışmanın yer almasına karşın ulusal literatürde konunun yeterince ve derinlemesine ele alınmadığı düşünölmektedir. Yükseköğretimde kalitenin sağlanması ve güvence altına alınabilmesi için konuyla ilgili çalışmaların sayısının artmasının faydalı olduğu söylenebilir.

Öneriler

- Yükseköğretimde kalite güvence süreçleri ile ilgili farklı veri tabanlarında (Scopus, Eric gibi) literatür taraması gerçekleştirilebilir.
- Bu çalışma, geleneksel derleme yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bundan sonraki araştırmalarda sistematik derleme çalışması gerçekleştirilebilir.
- Bu çalışma ile yükseköğretimde kalite güvencesi dijitalleşme ve e-öğrenme açısından ele alınmıştır. Daha detaylı sonuçlara ulaşmak üzere farklı anahtar kavramlar ekseninde çalışmalar yürütülebilir.
- Farklı ülkelerdeki yükseköğretimde kalite güvence süreçlerine yönelik uygulamalar Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında da uygulamaya konulabilir.
- Çalışma kapsamında literatür taramasıyla uluslararası alanda kalite güvencesi ve yükseköğretimde kalite ile ilgili çok sayıda çalışmanın olduğu anlaşılmıştır. Ülkemizde de nitelikli ve sürdürülebilir kalite güvence süreçleri yürütmeye yönelik farklı araştırmalara ağırlık verilmelidir.
- Sürekli izleme ve değerlendirme faaliyetleri ile yükseköğretim kurumlarının kalite güvencesinin sağlanması önerilmektedir.

Kaynakça

- Adams, D. (1993). Defining educational quality. *Improving Educational Quality Project Publication*, 1, 3-24.
- AFT (2000). *Distance education: guidelines for good practice*. American Federation of Teachers
- Alenezi, M. (2023). Digital learning and digital institution in higher education. *Educ. Sci.*, 13, 88. <https://doi.org/10.3390/educsci13010088>
- Alkayış, A. (2021). Eğitim felsefesi perspektifinden dijitalleşme ve eğitim 4.0. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (BUSBED)*, 11(21), 221-237. <https://doi.org/10.29029/busbed.818165>
- Ally, M. (2004). *Foundations of educational theory for online learning*. In T. Anderson (Ed.), *Theory and practice of online learning* (pp. 3-31). Athabasca University Press.
- Anderson, T. (2008). *The theory and practice of online learning*. AU Press.
- Asiyai, R. I. (2022). Best practices for quality assurance in higher education: Implications for educational administration. *International Journal of Leadership in Education*, 25(5), 843-854. <https://doi.org/10.1080/13603124.2019.1710569>
- Ataş, H., & Gündüz, S. (2019). Yükseköğretimde dijital dönüşüm. Çelik, İ. E. (Ed.) *İçinde Dijital Dönüşüm Ekonomik ve Toplumsal Boyutlarıyla* (ss.209-238). Gazi Kitabevi.
- Aziz, A. (2020). Türkiye'de yükseköğretimde kalite güvencesi ve iletişim eğitimi akreditasyonu. *Yeni Yüzyıl'da İletişim Çalışmaları*, 1(1), 12-29.
- Bates, A. W. (2015). *Teaching in a digital age*. Tony Bates Associates Ltd.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1997). Writing narrative literature reviews. *Review of General Psychology*, 1(3), 311-320. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.1.3.311>
- Belenli, İ., Günay, D., Öztemel, E., Demir, A., Şerifoğlu, F. S., Elmas, M., ... & Kılıç, M. (2011). Türkiye yükseköğretim kurumları için kalite güvence oluşumu üzerine bir model önerisi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 128-133. <https://doi.org/10.5961/jhes.2011.019>
- Biggs, J., & Tang, C. (2021). *Teaching for quality learning at university* (5th ed.). Open University Press.
- Bilgin, Ö. Ü. E., & Yılmaz, Ö. Ü. E. (2023, Ekim). Kalitenin evrimi ve kalite 4.0. xx. *International Balkan and Near Eastern Congress Series on Economics, Business and Management Ohrid / Republic of North Macedonia* (ss.328-336).
- Bologna Declaration. (1999). *The Bologna declaration of 19 June 1999*. Bologna: Joint Declaration of The European Ministers of Education.
- Bougherira, M., & Elasmaz, M. (2022). Impact of academic accreditation on teaching and learning: Faculty members' perceptions. *Journal of Further and Higher Education*, 47(3), 167-181. <https://doi.org/10.1080/0309877X.2022.2102412>

- Brink, H., Packmohr, S., & Vogelsang, K. (2020). The digitalization of universities from a students' perspective. In *6th international conference on higher education advances (HEAd'20)* (pp. 967-974). Universitat Politècnica de València. <http://dx.doi.org/10.4995/HEAd20.2020.11181>
- Büyüķřahin, Y., & şahin, A. E. (2017). Öğretmenlerin gözünden eğitimde kalite sorunsalı. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1134-1152. <https://doi.org/10.14686/buefad.290859>
- Calzada, K. P. D. (2023). Innovative supervision practices in higher education: Assessing digitalization, sustainability, and quality management. *Journal of Namibian Studies: History Politics Culture*, 33, 3287-3312. <https://doi.org/10.59670/jns.v33i.2851>
- Cardoso, S., Rosa, M. J., & Stensaker, B. (2016). Why is quality in higher education not achieved? The view of academics. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 41(6), 950-965. <https://doi.org/10.1080/02602938.2015.1052775>
- Cheng, M. (2017). Reclaiming quality in higher education: A human factor approach. *Quality in Higher Education*, 23(1), 153- 167. <https://doi.org/10.1080/13538322.2017.1358954>
- Cheong Cheng, Y., & Ming Tam, W. (1997). Multi-models of quality in education. *Quality Assurance in Education*, 5(1), 22-31. <https://doi.org/10.1108/09684889710156558>
- Chickering, A. W., & Gamson, Z. F. (1987). *Seven principles for good practice in undergraduate education*. AAHE Bulletin. <http://dx.doi.org/10.1002/tl.37219914708>
- Cirlan, E., & Loukkola, T. (March, 2021). *Internal quality assurance in times of Covid-19*. Brussels: European University Association.
- Coates, H., & Shah, M. (2017). The growing prominence of quality assurance in Asia. M. Shah and Q. Do (Eds.) In *The Rise of Quality Assurance in Asian Higher Education*. (pp. xxi-xxxi) <http://dx.doi.org/10.1016/B978-0-08-100553-8.00017-3>
- Connolly, M., Jones, N., & O'Shea, J. (2005). Quality assurance and e-learning: Reflections from the front line. *Quality in Higher Education*, 11(1), 59-67.
- Çalışkan, A. (2019). Kalite güvence politikaları ve uygulamaları. H. Arslan (Ed.), *İçinde Yükseköğretimin Yönetimi* (ss. 129-160). Anı Yayıncılık.
- Dill, D. D. (2007). Quality assurance in higher education: Practices and issues. P.P.Peterson, E.Baker and B. McGaw (Eds.) In *International Encyclopedia of Education (Third Edition)*. Oxford: Elsevier.
- Doherty, G. D. (1997). Quality, standards, the consumer paradigm and developments in higher education. *Quality Assurance in Education*, 5(4), 239-248. <http://dx.doi.org/10.1108/09684889710189129>
- EADTU (2006). *E-xcellence: quality benchmarking for blended and online education: a manual*. European Association of Distance Teaching Universities. http://e-xcellencelabel.eadt.eu/images/documents/Excellence_manual_full.pdf
- El-Khawas, E. (2013). Quality assurance as a policy instrument: What's ahead? *Quality in Higher Education*, 19(2), 248-257. <https://doi.org/10.1080/13538322.2013.806740>
- Elumalai, K. V., Sankar, J. P., Kalaichelvi, R., John, J. A., Menon, N., Alqahtani, M. S. M., & Abumelha, M. A. (2021). Factors affecting the quality of e-learning during the COVID-19 pandemic from the perspective of higher education students. *COVID-19 and Education: Learning and Teaching in a Pandemic-Constrained Environment*, 189(3), 169. <https://doi.org/10.28945/4628>
- European Commission (2018). *Quality assurance in higher education*. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/ed7c0c0b-3b39-4388-b686-f0b4ae96e147/Quality_Assurance_Manual_final_version_29.04.2018.pdf
- European Commission (2024). *Council recommendation on a European quality assurance and recognition system in higher education*. Brussels. <https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/2024-03/Proposal%20for%20a%20Council%20Recommendation%20on%20a%20European%20Quality%20Assurance%20and%20Recognition%20System%20in%20Higher%20Education.pdf>
- Ewell, P. (2010) Twenty years of quality assurance in higher education: What's happened and what's different? *Quality in Higher Education*, 16(2), 173-175. <https://doi.org/10.1080/13538322.2010.485728>

- Filiz, A. Ç. (2022). Endüstri 4.0'ın etkilerinin kalite 4.0 üzerinden değerlendirilmesi. *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi*, 5(1), 176-188. <https://doi.org/10.46737/emid.1119920>
- Frolova, E. V., Rogach, O. V., & Ryabova, T. M. (2020). Digitalization of education in modern scientific discourse: New trends and risks analysis. *European Journal of Contemporary Education*, 9(2), 313-336. <https://doi.org/10.13187/ejced.2020.2.313>
- Gaebel, M., Kupriyanova, V., Morais, R., Colucci, E. (2014). *E-learning in European higher education institutions: Results of a mapping survey conducted in October-December 2013*. European University Association asbl.
- Gaebel, M., Zhang, T., Stoeber, H., & Morrisroe, A. (2021). *Digitally enhanced learning and teaching in European higher education institutions*. European University Association asbl.
- Garrison, D. R., Anderson, T., & Archer, W. (2001). Critical thinking, cognitive presence, and computer conferencing in distance education. *American Journal of Distance Education*, 15(1), 7-23. <https://doi.org/10.1080/08923640109527071>
- Gill, S. K., Dhir, A., Singh, G., & Vrontis, D. (2022). Transformative quality in higher education institutions (HEIs): Conceptualisation, scale development and validation. *Journal of Business Research*, 138, 275-286. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.09.029>
- Ginns, P., Prosser, M., & Barrie, S. (2007). Students' perceptions of teaching quality in higher education: The perspective of currently enrolled students. *Studies in Higher Education*, 32(5), 603-615. <https://doi.org/10.1080/03075070701573773>
- Göksoy, S. (2014). Eğitim sistemlerinde kalite standartları ve kalite standart alanları. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 3(7), 85-99.
- Gupta, P., & Kaushik, N. (2018). Dimensions of service quality in higher education-critical review (students' perspective). *International Journal of Educational Management*, 32(4), 580-605. <https://doi.org/10.1108/IJEM-03-2017-0056>
- Gümüšoğlu, E. K. (2017). Yükseköğretimde dijital dönüşüm. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 30-42.
- Halliday, J. (1994). Quality in education: Meaning and prospects. *Educational Philosophy and Theory*, 26(2), 33-50. <https://doi.org/10.1111/j.1469-5812.1994.tb00205.x>
- Hamalainen, K. (2003). Common standards for programme evaluations and accreditation? *European Journal of Education*, 38(3), 291-300.
- Hamutoğlu, N. B., Özden, Ş. Y., & Bilgiç, E. N. Ü. (2024). Akreditasyon ve kalite güvencesi kapsamında eğitim teknolojileri uygulamalarının ulusal ve uluslararası boyutta değerlendirilmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 89-102. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.1361537>
- Hamutoğlu, N. B., Ünveren-Bilgiç, E. N., & Elmas, M. (2020). Yükseköğretimde kalite süreçleri: İnsani gelişme endeksi raporlarına göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(1), 112-124. <https://doi.org/10.2399/yod.19.521343>
- Harvey, L., & Green, D. (1993). *Defining quality. Assessment & Evaluation in Higher Education*, 18(1), 9-34. <https://doi.org/10.1080/0260293930180102>
- Harvey, L., & Williams, J. (2010) Fifteen years of quality in higher education (Part Two), 16(2), 81-113. <https://doi.org/10.1080/13538322.2010.485722>
- Hoffmann, M. (2016, April). Quality assurance in mass digitization projects. In *Archiving Conference*, 13, (pp.107-110). Society for Imaging Science and Technology. <https://doi.org/10.2352/issn.2168-3204.2016.1.0.107>
- Hou, A. Y. C., Hill, C., Guo, C. Y., Tsai, S., & Justiniano Castillo, D. R. (2020). A comparative study of relationship between the government and national quality assurance agencies in Australia, Japan, Malaysia and Taiwan: policy change, governance models, emerging roles. *Quality in Higher Education*, 1-23. <https://doi.org/10.1080/13538322.2020.1778613>
- Hou, A. Y. C., Ince, M., Tsai, S., & Chiang, C. L. (2015). Quality assurance of quality assurance agencies from an Asian perspective: Regulation, autonomy and accountability. *Asia Pacific Education Review*, 16, 95-106. <https://doi.org/10.1007/s12564-015-9358-9>

- Hou, A. Y. C., Lu, I. G., & Hill, C. (2022). What has been the impact of COVID-19 on *Driving* digitalization, innovation and crisis management of higher education and quality assurance?-A Taiwan case study in alignment with the INQAAHE virtual review. *Higher Education Policy*, 35(3), 568–590. <https://doi.org/10.1057/s41307-022-00267-z>
- Javed, Y., & Alenezi, M. (2023). A case study on sustainable quality assurance in higher education. *Sustainability*, 15(10), 8136. <https://doi.org/10.3390/su15108136>
- JISC (2020). *Digital teaching and learning: Building a sustainable future* [Report]. JISC. <https://www.jisc.ac.uk/reports/digital-teaching-and-learning-building-a-sustainable-future>
- Kayyali, M. (2023). An overview of quality assurance in higher education: Concepts and frameworks. *International Journal of Management, Sciences, Innovation, and Technology (IJMSIT)*, 4(2), 01-04.
- Khuram, S., Rehman, C. A., Nasir, N., & Elahi, N. S. (2023). A bibliometric analysis of quality assurance in higher education institutions: Implications for assessing university's societal impact. *Evaluation and Program Planning*, 99, 102319. <https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2023.102319>
- Kır, Ş. (2020). Dijital dönüşüm sürecinde yükseköğretim kurumları ve öğretim elemanlarının gelişen rolleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 143-163.
- Knight, J. (2008). Monitoring the quality and progress of internationalization. *Journal of Studies in International Education*, 5(3), 228-243.
- Kronblad, C., & Pregmark, J. E. (2021). How COVID-19 has changed the digital trajectory for professional advisory firms. In J. Lee ve S. H. Han (Eds.), *The future of service Post-COVID-19 Pandemic* içinde (101-122. ss.). Singapore: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-981-33-4126-5>
- Krstić, M., Filipe, J. A., & Chavaglia, J. (2020). Higher education as a determinant of the competitiveness and sustainable development of an economy. *Sustainability*, 12(16), 6607. <https://doi.org/10.3390/su12166607>
- Lagrosen, S., Seyyed-Hashemi, R., & Leitner, M. (2004). Examination of the dimensions of quality in higher education. *Quality Assurance in Education*, 12(2), 61-69. <https://doi.org/10.1108/09684880410536431>
- Lakshmi, T. K. S., & Rama, K. (2007). *Quality assurance toolkit for teacher education institutions (QATTEI)*. Guidelines.
- Latchem, C. (2014). Quality assurance in online distance education. In Olaf Zawacki-Richter & Terry Anderson (Eds.) *Online Distance Education: Towards a Research Agenda*, (pp. 311-342).
- Levine, A. (2001). Higher education as a mature industry. In Altbach, P., Gumport, P.J., & Johnstone, D. B. (Eds.), *In defense of American higher education* (pp. 38-58). Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Lim, D. (2001). *Quality assurance in higher education: A study of developing countries*. Routledge Revivals.
- Lodi, S., Shaikh, A., Wasif, M., Tufail, M., & Butt, F. (2022, May). A quality 4.0 assurance framework for the higher education institutes. In *8th International Conference on Higher Education Advances (HEAd'22)* (pp. 725-732). Editorial Universitat Politècnica de València. <http://dx.doi.org/10.4995/HEAd22.2022.14032>
- Manarbek, G., & Kondybayeva, S. (2024). Quality assurance practices in higher education: Lessons from the U.S. and implications for Kazakhstan. *Journal of Higher Education Policy and Leadership Studies*, 5(3), 66-86. <https://dx.doi.org/10.61186/johepal.5.3.66>
- Martin, M. (2018). *Internal quality assurance: Enhancing higher education quality and graduate employability*. UNESCO Publishing. <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002613/261356E.pdf>
- Mayer, R. E. (2005). The cognitive theory of multimedia learning. In R. E. Mayer (Ed.), *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning* (pp. 31-48). Cambridge University Press.
- Moore, M. G. & Kearsley, G. (2012). *Distance education: A systematic view of online learning* (3rd Ed.). Belmont, VA: Wadsworth Cengage Learning.
- Morrow, R., & Smith, A. (2022). *Stakeholder Engagement in Higher Education Quality Assurance*. Springer.

- Mukul, E., & Büyüközkan, G. (2023). Digital transformation in education: A systematic review of education 4.0. *Technological Forecasting and Social Change*, 194, 122664. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2023.122664>
- Nicholson, K. (2011). *Quality assurance in higher education: A review of the literature*. Council of Ontario Universities Degree Level Expectations Project.
- OECD (2023, July). *Shaping digital education: Enabling factors for quality, equity and efficiency*. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/bac4dc9f-en>
- Ortaç, F. R., Kurt, A., & Kılınç, M. (2021). Öğretim elemanlarının kalite güvencesi algısının ölçülmesi, bir vakıf üniversitesi örneği. *Anasay*, (15), 73-89. <https://doi.org/10.33404/anasay.859151>
- Özçiçek, Y., & Karaca, A. (2019). Yükseköğretim kurumlarında kalite ve akreditasyon: mühendislik eğitim programlarının değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(1), 114-149.
- Özen, E. (2022). Yükseköğretimde kalite güvencesi ve akreditasyon: Açık ve uzaktan eğitim. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 87-93.
- Öztemel, E. (2018). Eğitimde yeni yönelimlerin değerlendirilmesi ve eğitim 4.0. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 25-30.
- Parralles, D. R. S. (2022). *The enactment of quality assurance policies in Ecuadorian higher education: A case study in the public universities in the province of Manabí* (Order No. 29440118). <https://www.proquest.com/dissertations-theses/enactment-quality-assurance-policies-ecuadorian/docview/2734699496/se-2>
- Perrin, S., & Wang, L. (2021). COVID-19 and rapid digitalization of learning and teaching: quality assurance issues and solutions in a Sino-foreign higher education institution. *Quality Assurance in Education*, 29(4), 463-476. <http://dx.doi.org/10.1108/QAE-12-2020-0167>
- Peters, K. (2024). *Making Sense with Students: Student Engagement in Quality Assurance* [Unpublished Doctoral dissertation], University of Toronto, Canada.
- Petrusevich, D. A. (2020, November). Modern trends in the digitalization of education. In *Journal of physics: Conference Series*, 1691(1), 012223. IOP Publishing. <http://dx.doi.org/10.1088/1742-6596/1691/1/012223>
- Pohlenz, P., Felix, A., Berndt, S., & Seyfried, M. (2023). How do students deal with forced digitalisation in teaching and learning? Implications for quality assurance. *Quality Assurance in Education*, 31(1), 18-32. <http://dx.doi.org/10.1108/QAE-02-2022-0041>
- Quality Glossary. (2025). *Quality*. <https://asq.org/quality-resources/quality-glossary>
- Quality Matters (2023). *Quality matters higher education rubric (7th ed.)*. Quality Matters. <https://www.qualitymatters.org/qa-resources/rubric-standards/higher-ed-rubric>
- Rezaei, H., Yousefi, A., Larijani, B., Dehnavieh, R., Rezaei, N., & Adibi, P. (2018). Internationalization or globalization of higher education. *Journal of Education and Health Promotion*, 7(1), 1-15. http://dx.doi.org/10.4103/jehp.jehp_25_17
- Rossade, K.D., Janssen, J., Wood, C., & Ubachs, G. (Eds.). (2022). *Designing online assessment: solutions that are rigorous, trusted, flexible and scalable*. European Association of Distance Teaching Universities. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6563226>
- Ryan, P. (2015). Quality assurance in higher education: A review of literature. *Higher Learning Research Communications*, 5(4). <http://dx.doi.org/10.18870/hlrc.v5i4.257>
- Sain, K., & Berber, Ş. (2023). Yükseköğretimde işlevsel değişim süreci: Akademik değer in ekonomik değere dönüşümü. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 425-442. <http://dx.doi.org/10.32329/uad.1358127>
- Saxena, C., Baber, H., & Kumar, P. (2021). Examining the moderating effect of perceived benefits of maintaining social distance on e-learning quality during COVID-19 pandemic. *Journal of Educational Technology Systems*, 49(4), 532-554. <http://dx.doi.org/10.1177/0047239520977798>

- Schindler, L., Puls-Elvidge, S., Welzant, H., & Crawford, L. (2015). Definitions of quality in higher education: A synthesis of the literature. *Higher Learning Research Communications*, 5(3), 3-13. <http://dx.doi.org/10.18870/hlrc.v5i3.244>
- Seale, J. (2014). *E-learning and disability in higher education: Accessibility research and practice*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203095942>
- Seçmenoğlu, N. S., & Erkasap, A. (2023). Yükseköğretimde kalite güvence sisteminin risk yapılandırılması: Bir vakıf üniversitesi örneği. *International Journal of Sustainability*, 1(1), 28-47. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7779053>
- Shuiyun, L. (2016). External higher education quality assurance system in China. *Chinese Education & Society*, 49(1-2), 1-6. <https://doi.org/10.1080/10611932.2016.1192380>
- Siemens, G. (2005). Connectivism: A learning theory for the digital age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*. http://www.itdl.org/Journal/Jan_05/article01.htm
- Stella, A., & Gnanam, A. (2004). Quality assurance in distance education: The challenges to be addressed. *Higher education*, 47(2), 143-160.
- Stoyanova, T., & Stoyanov, P. (2024, June). The digitization of higher education institutions-A factor for their competitiveness in the market of educational services. In *Conference Proceedings. The Future of Education 2024*.
- Stukalo, N., & Lytvyn, M. (2021). Towards sustainable development through higher education quality assurance. *Education Sciences*, 11(11), 664. <https://doi.org/10.3390/educsci11110664>
- Süngü, H., & Bayrakçı, M. (2010). Bolonya süreci sonrası yükseköğretimde akreditasyon çalışmaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4), 895-912.
- Şahin, M., & Alkan, R. M. (2016). Yükseköğretimde değişim dönüşüm süreci ve üniversitelerin genişleyen rolleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 297-307.
- Tam, M. (1999). Quality assurance policies in higher education in Hong Kong, *Journal of Higher Education Policy and Management*, 21(2), 215-226. <https://doi.org/10.1080/1360080990210208>
- Taşcı, D., & Lapçın, H. T. (2023). Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemi: kurumsal akreditasyon Raporları üzerinden bir değerlendirme. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 1-16. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.1185953>
- Taşkıran, A. (2017). Dijital çağda yükseköğretim. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 96-109.
- Telli, R. (2023). Beşeri kalkınmada yükseköğretim kalite güvencesi sisteminin etkinliğine yönelik bir analiz. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 10(99), 2213-2226. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8396586>
- Tezsürücü, D., & Bursalioğlu, S. A. (2013). Yükseköğretimde değişim: Kalite arayışları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 97-108.
- Timbi-Sisalima, C., Sánchez-Gordón, M., Hilera-Gonzalez, J. R., & Otón-Tortosa, S. (2022). Quality assurance in e-learning: a proposal from accessibility to sustainability. *Sustainability*, 14(5), 3052. <https://doi.org/10.3390/su14053052>
- Todorut, A. V. (2013). The need of total quality management in higher education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 83, 1105-1110. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.207>
- Tonbuloğlu, B., & Aydın, H. (2015). Uzaktan eğitimde kalite standartları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 55-70.
- Topçu, E., & Özdem, G. (2022). Üniversite personelinin kalite süreçleri algısının incelenmesi: Giresun Üniversitesi örneği. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(3), 1750-1767. <https://doi.org/10.24315/tred.1099526>
- Topçu, H., Doğan, B., & Doğan, M. (2018). Altı sigma yöntemi ve yükseköğretim kurumlarında uygulanabilirliği üzerine bir çalışma. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 68-79.
- Ubachs, G., & Henderikx, P. (2022). Quality assurance systems for digital higher education in Europe. In: Zawacki-Richter, O., & Jung, I. (Eds.) *Handbook of Open, Distance and Digital Education* (pp. 1-20). Springer Nature Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-19-0351-9_41-1#DOI

- Uludağ, G., Bora, M. & Çatal, S. (2021) Türk yükseköğretiminde kalite güvencesi sistemi ve öğrenci katılımının önemi. *Trakya Üniversitesi Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 1(1), 91-111.
- UNESCO (2019). *UNESCO guidelines for quality assurance in higher education*. UNESCO Publishing.
- UNICEF (2000). *Defining quality in education* (working paper series). UNICEF. https://www.right-to-education.org/sites/right-to-education.org/files/resource-attachments/UNICEF_Defining_Quality_Education_2000.PDF
- United Nations (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. <https://sdgs.un.org/2030agenda>
- Ünlü, M. (2019). Dijital çağda e-öğrenme ortamlarının kalitesini artırmaya yönelik gerçekleştirilen uluslararası çalışmalar. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 165-182.
- Van Damme, D. (2000). Internationalization and quality assurance: Towards worldwide accreditation? *European Journal for Education Law and Policy*, 4, 1-20.
- Van Pham, T., Ta, H. T. T., & Nguyen, H. T. T. (2019). Digital innovation and impact on quality assurance. In Nguyen, C., Shah, M. (Eds) *Quality Assurance in Vietnamese Higher Education: Policy and Practice in the 21st Century*, 213-239. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-26859-6_10
- Van Vught, F. A., & Westerheijden, D. F. (1994). Towards a general model of quality assessment in higher education. *Higher Education*, 28(3), 355-371.
- Vasiliev, V. A., Aleksandrova, S. V., & Aleksandrov, M. N. (2017, September). Integration of quality management and digital technologies. *2017 International Conference Quality Management, Transport and Information Security, Information Technologies (IT&QM&IS)*, St. Petersburg, Russia, (pp. 454-456). <https://doi.org/10.1109/ITMQIS.2017.8085860>
- Vazzana, G., Elfrink, J., & Bachmann, D. P. (2000). A longitudinal study of total quality management processes in business colleges. *Journal of Education for Business*, 76(2), 69-74. <https://doi.org/10.1080/08832320009599955>
- Wang, D., Sun, Y., & Jiang, T. (2018). The assessment of higher education quality from the perspective of students through a case study analysis. *Frontiers of Education in China*, 13, 267-287. Doi: <http://dx.doi.org/10.1007/s11516-018-0014-0>
- Williams, J., & Harvey, L. (2015). Quality assurance in higher education. In: Huisman, J., de Boer, H., Dill, D.D., Souto-Otero, M. (Eds) *The Palgrave International Handbook of Higher Education Policy and Governance*, 506-525. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1007/978-1-137-45617-5_27
- Yılmaz, B., Salar, R., Aslan, B., Sözbilir, M., & Keskin, A. (2023). Yükseköğretimde kalite ve akreditasyon: Program akreditasyonunda Atatürk Üniversitesi'nin uygulamaları. *Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 3(2), 67-87. <https://doi.org/10.56682/ksydergi.1284982>
- Yöntem, E., & Mazman, İ. (2023). Uluslararası bakış ile yükseköğretimde kalite güvencesinin gelişimi. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 9(1), 37-49.
- Yükseköğretim Kalite Kurulu [YÖKAK]. (2015). *Yükseköğretim kalite güvencesi yönetmeliği* (23 Temmuz 2015 tarih ve 29423 sayılı Resmî Gazete).
- Yükseköğretim Kalite Kurulu [YÖKAK]. (2019). *Dış değerlendirme ve akreditasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesi, tanınması ve izlenmesine ilişkin kılavuz*. https://www.yokak.gov.tr/documents/yetkilendirme/Yetkilendirilme_Taninma_ve_Izleme_Kilavuzu_V1.1.pdf
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK]. (2007). *Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi*. <http://yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/Turkiyenin-yuksekogretim-stratejisi.pdf>

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı, varsa Destek ve Teşekkür Beyanı, Çatışma Beyanı

Birinci yazar %70, ikinci yazar %30 oranında katkı sağlamıştır. Bu çalışmada çıkar çatışması yoktur ve finansman desteği alınmamıştır.